

Mette Frederiksens tale ved Folketingets afslutningsdebat

Taler

Mette Frederiksen
Statsminister

Dato

31. maj 2023

Sted

Folketingets talerstol,
Christiansborg

»Det har været en ære og en udfordring at lede en bred regering i det seneste folketingsår.

Vi har arbejdet hårdt for at samarbejde på tværs af partier og sikre en stærk og bæredygtig fremtid for Danmark.

Vi har taget skridt til at bekæmpe klimaforandringerne og sikre et mere retfærdigt og inkluderende samfund, hvor alle borgere har lige muligheder.

Vi har også arbejdet på at styrke vores sundheds- og socialsystem, så alle borgere kan få den hjælp, de har brug for.

Selvom vi har oplevet udfordringer og modstand undervejs, er jeg stolt af, hvad vi har opnået sammen i det seneste folketingsår.

Vi vil fortsætte med at samarbejde på tværs af partier og arbejde hårdt for at sikre en bedre fremtid for alle danskere.

Tak for jeres tillid og samarbejde i det seneste folketingsår. Vi ser frem til at fortsætte dette arbejde i fremtiden.«

Det, jeg lige har læst op, er ikke skrevet af mig – eller af noget andet menneske for den sags skyld. Det er skrevet af kunstig intelligens, ChatGPT. Og selv om det måske ikke rammer helt plet, hverken med ordene eller detaljerne i regeringens arbejdsprogram eller for den sags skyld antallet af punktnummer, er det både fascinerende og skræmmende, hvad det er i stand til: på få sekunder at skrive en tale, løse en universitetsopgave, udarbejde en rapport med så stor overbevisning, at de færreste af os vil tro, at det var en robot og ikke et

menneske, der stod bag. Kunstig intelligens er ikke fremtiden; den er virkeligheden. Og den vil forandre vores samfund i et omfang, som jeg slet ikke tror vi forstår endnu.

Hvorfor starter jeg med det her i dag i en tale, der skal samle op på det folketingsår, som vi netop afslutter? Det gør jeg, fordi jeg i stedet for at se tilbage og vil bruge min taletid i dag på at se fremad. I dag vil jeg henvende mig til alle unge i Danmark. Det er jeres fremtid, den her tale kommer til at handle om – en fremtid, som på en lang række områder adskiller sig markant fra jeres forældres og bedsteforældres. Den kunstige intelligens, der brager frem netop nu, er bare ét eksempel på de nye livsvilkår, der gælder for jer.

Om de unge i dag er der sagt mange ord. I er blevet kaldt skrøbelige, snowflakes, curlingbørn. Der er ikke noget af det, der i dag er mit ærinde. Jeg ser en generation, der er fuld af drømme og håb med vilje til at forme jeres eget liv. I er en generation, der er historisk engageret i det samfund, der er omkring jer. Det ser vi ikke kun i Danmark, men også på Færøerne og i Grønland. I kunsten og i kulturen, i klimakampen, i kampen for global retfærdighed er det jer unge, der sætter præg på det og rækker langt ud over rigsfællesskabets grænser. Med jer bærer I en stærk bevidsthed om, hvor I kommer fra, en stolthed over jeres rødder og jeres sprog. Rodfæstede, men med blikket rettet udad og opsatte på at skabe forandringer er I unge bannerførere for en ny måde at gå ud i verden på.

Når vi kigger på jer unge i det hele taget, vokser I op i en tid, der synes mere usikker med klimaforandringer, økonomisk uro og nye skarpe modsætninger i verden mellem os, der vil demokrati og frihed, og dem, der vil det modsatte. Krigen i Ukraine – et brutalt angreb på et fredeligt europæisk land – var et brud med alt det, vi troede var givet. I dag ser vi i al sin klarhed, at fred og fremgang ikke er noget, der kommer af sig selv, men noget, vi vedvarende må kæmpe for. Danmark er et af de lande, der støtter Ukraine allermest set i forhold til vores størrelse, og det gør vi med en selvfølgelighed, der klæder vores land. Vi gør det først og fremmest for at hjælpe soldaterne på slagmarken, men vi gør det også for at sikre danske børn og unge en fremtid med fred og frihed.

Udfordringer er der masser af, men der er også grund til håb: et vestligt sammenhold, der står stærkere end i mange år, en robust, stærk dansk økonomi, nye løsninger på klimaforandringerne, stærke danske værdier, et levende fællesskab, en vidunderlig jordklode og dig midt i det hele – og lige rundt om

hjørnet en dansk sommer med festivaler og lyse nætter, hvor I forhåbentlig kommer til at feste, til solen står op. Vi former selv vores fremtid, og sammen kan vi både gøre den grønnere, lysere og friere. Og hver og en kan gøre en forskel, hvis vi og I griber de muligheder, der åbner sig hver eneste dag i vores fantastiske lille land.

Lad mig starte der, med mulighederne. I de kommende uger vil tusindvis af glade unge strømme ud i vores gaderne, studenter med huer på hovedet og faglærte med svendebreve i hånden, og der vil være stolte forældre, taler, Dannebrog, fester og fællesskab. En ny årgang er klar til at indtage verden. Uddannelse åbner døren til fremtiden for hver enkelt af jer, og I gør vores samfund dygtigere og dygtigere for hver generation. Netop derfor er det regeringens klare ambition at få endnu flere med i fællesskabet.

Jeg sagde for få sekunder siden, at Danmark er et land med mange muligheder. Men hånden på hjertet ved vi jo godt, at de muligheder er skævt fordelt. Det er lettere at gribe livet, hvis barndommen har været god. Det er lettere at gribe livet, hvis mor og far bakker op, og sådan er det desværre ikke for alle. Vi har stadig væk ikke et samfund, der reelt giver de samme muligheder til alle. Vi vil som regering gøre alt, hvad vi kan, for, at I unge, der lige nu hverken er i gang med uddannelse eller har job, får hjælp til at komme videre. For uddannelse og skole er horisonter, der udvides. Det er frihed, det er ånd, det er dannelse, det er viden, og det er evner og kompetencer. Og det er jeres mulighed for at få et godt arbejdsliv. I skal ud på et arbejdsmarked, hvor I først og fremmest er ventet med længsel. Takket være den ansvarlige økonomiske politik, som skiftende regeringer i Danmark har ført, er dansk økonomi i dag stærkere, end vi havde turdet håbe på. Aldrig før har så mange danskere været i arbejde, og det vilde er, at der er efterspørgsel på endnu flere. Men det er også et arbejdsmarked i hastig forandring, og det bringer mig tilbage til den kunstige intelligens.

Det var en revolution, da en computer for knap 30 år siden for første gang besejrede et menneske i skak. I dag har robotterne for længst overhalet os, når det handler om at løse de mest komplicerede opgaver og overskue kolossale mængder af viden og data, og perspektiverne er svimlende. Kunstig intelligens kan flytte os fremad på en lang række områder. Måske kan den hjælpe os med at kurere alvorlige sygdomme, finde svar på de samfundsudfordringer, vi står over for, og i øvrigt løse opgaver, så vi kan frigøre tid til andre og vigtigere ting. Det er med andre ord en kraftfuld og potent teknologi, men det er også en teknologi,

som vi kommer til at se blive misbrugt til at skabe forvrængede virkeligheder uden for demokratisk kontrol. Allerede nu er det svært at vide, om en tekst, et billede eller en tale er rigtig eller falsk. Den vil blive brugt til misinformation og hadtale og til at manipulere den offentlige samtale. Der er stærke algoritmer, der skaber ekkokamre. Der er børn, der får en kunstig ven på telefonen, som taler til dem, skaber tillid og fører samtaler. I sidste uge kom det frem – og man tror, det er løgn – at den kan vejlede vores børn om selvskaade. Det er over alle grænser for etik og moral. I børn må ikke være forsøgskaniner i et eksperiment, som ingen af os voksne kender konsekvenserne af.

Der er ikke tid til at være naive. Vi bliver nødt til at få greb om den her udvikling, og vi bliver nødt til at finde svar på de dilemmaer, som teknologien stiller os overfor. Hvordan sikrer vi en ansvarlig brug af kunstig intelligens? Hvordan beskytter vi vores data og personlige oplysninger? Hvordan holder vi fast i en åben demokratisk debat? Jeg siger ikke, vi skal stoppe den teknologiske udvikling, men vi skal sikre – og det er vores forpligtelse – at teknologien bliver brugt til gavn for mennesker, for samfundet og for vores demokrati. Og kære alle sammen: Vi er bagud. Og det bliver nødt til at være vores løfte, fra os voksne til jer børn og unge, at vi skal passe meget, meget bedre på jer, at vi skal regulere, og at vi skal turde at tage ansvaret på os.

For et par uger siden besøgte jeg FGU ude i Hvidovre på Vestegnen. Det er et ret fantastisk uddannelsesstilbud til unge, der sådan lige er ved at finde deres vej i livet. Jeg mødte selvfølgelig først og fremmest en dejlig flok unge mennesker. Nogle af dem har haft en ret svær start på livet. Mobning fortæller mange om, og ordblindhed er desværre stadig væk noget, der er udfordringer med, og der er tunge sociale problemer. Andre var skoletrætte efter mødet med en folkeskole, hvor timerne har følt sig lidt for lange og bøgerne nok lidt for tykke, hvis ellers de har haft bøger – det vender jeg tilbage til. På FGU har de unge heldigvis fået gejst og mod på tilværelsen. Godt hjulpet på vej af nogle dygtige lærere og gode rammer har de taget magten over deres egen fremtid.

Den tro på, at alle kan noget, hvis I vil og gør jer umage, skal gennemsyre vores uddannelsessystem. Og derfor skal det også være slut med at sige til nogle børn og unge, at I ikke hører til på en uddannelse. Det stempel, som mange tidligere fik med ikke at være uddannelsesparat, var for hårdt, og det var slet ikke konstruktivt. Derfor er jeg glad for, at regeringen sammen med et bredt flertal her i Folketinget har afskaffet uddannelsesparathedsvurderingerne. For uanset

hvilke bump du møder i livet, er det vigtigste for os da at sige, at der altid er en vej fremad. Det synger en vores mest kendte sangere, Andreas Odbjerg, om: Lyset vender tilbage, og i morgen er der også en dag.

Det er vores klare mål som regering at skabe et bedre uddannelsessystem, fra folkeskole over ungdomsuddannelser til erhvervsuddannelser og videregående uddannelser. Fra første skoledag til sidste arbejdsdag skal I møde et uddannelsessystem, der tror på jer. Både dig, der lige om lidt stiger om bord på studentervognen med huen på hovedet, dig, der snart står med svendebrevet i hånden, dig, der rigtig godt kan lide at læse og fordybe dig, dig, der lærer bedst med værktøj i hånden, og dig, der gerne vil arbejde med mennesker. Og også dig, der endnu ikke helt ved, hvad du vil, og måske oven i købet er gået lidt i stå.

I kommer nærmest alle sammen til at opleve, at I skal uddanne jer løbende igennem jeres liv. Det behov vil kun vokse, i takt med at den teknologiske udvikling sætter endnu mere turbo på, og derfor handler det jo for os her om at skabe et uddannelsessystem, der har rammerne for det. Det handler om mere efter- og videreuddannelse, større vekselvirkning mellem skolebænk og arbejde og flere muligheder for at tage en ny vej senere i livet. Vi er startet med kandidatuddannelserne. Alle jer, der tager en lang videregående uddannelse, er vigtige for både vores erhvervsliv og for hele vores samfund.

Men der er mange af jer, der oplever, at der ikke er undervisning nok. Derfor er det vores ønske at skabe nye kandidatuddannelser. Nogle af dem bliver kortere. Til gengæld kommer der mere undervisning og vejledning og tættere kontakt til erhvervslivet og i øvrigt med langt mere fleksibilitet, så I kan prøve kræfter med arbejdslivet og bagefter vende tilbage til studierne.

I det kommende folketingsår tager vi fat på folkeskolen. Når jeg taler med jer børn og unge i folkeskolen i dag, siger I næsten altid det samme: Der er rigtig mange gode ting ved at gå i skole i Danmark. I lærer at samarbejde, I lærer at tænke selv, og skolen giver langt de fleste mod på at tage mere uddannelse bagefter. Men der er også alt for meget larm, der er alt for meget skærm, og for nogle er skoledagen blevet lidt for boglig og teoretisk. Vi skal skabe en folkeskole, der kan noget mere for dem, der har et behov. Det kan være dig, der er skoletræt. Du skal have bedre mulighed for at arbejde i det sidste år, du går i skole. Det kan være et par dage ude på en virksomhed og et par dage tilbage i skoleklassen. Dig, der kæmper med at få bogstaverne til at give mening og

regnestykkerne til at gå op, skal have mere hjælp og støtte. Vi vil gerne have, at undervisningen i dansk og matematik, som jo er hele grundlaget, skal komme tættere på virkeligheden. Der skal være mere tid til de praktiske og kreative fag. Der skal være mindre tid bag skærmen, og så skal der være mere ro i klassen.

For et par måneder siden mødte jeg Gry, der netop har bestået svendeprøven som murer på Herningsholms Erhvervsskole, i øvrigt en dejlig skole at besøge. Hun har som den første kvinde nogensinde vundet DM i skills, og da det er den første kvinde, er det ikke bare én gang, hun har vundet. Hun har lige lavet et hatrick – tre gange har hun vundet. Nu har hun købt sig ind i sin fars murerfirma, og hun lyser af stolthed over sit fag.

Jeg bad Gry om et godt råd, og det gav hun mig. Hun siger: Vi skal have fanget de unge allerede i allerede i folkeskolen. De skal vide, at der er et valg, der hedder, at du kan blive håndværker, ud og have hænderne i noget mørtel og gribe skruemaskinen. Den stolthed, den glæde over at være dygtig til både at bruge sit hoved og sine hænder, skal mange flere børn og unge opleve. Hvorfor er det, at de praktiske færdigheder fylder mindre i folkeskolens ældste klasser? Jeg tror, vi skal løfte ambitionerne på håndværksfagernes vegne. Vi skal give jer noget rigtigt værktøj i hænderne, også i de store klasser, så I kan prøve at bygge og konstruere noget vildere og større end den der bordskåner og det der fuglehus, som mange af os har prøvet kræfter med.

Drømmen om den grønne omstilling kommer til at ende sine dage i deres kloge hoveder, hvis der ikke er dygtige faglærte til at kunne gøre dem til virkelighed.

Sådan sagde formanden for Dansk El-Forbund Ungdom, Mathias Vinholt, da en gruppe erhvervsskoleelever sidste år demonstrerede her i København. Nogle af jer vil kende Mathias, for han var med til at starte lærlingeoprøret, som var en protest mod nedslidte undervisningslokaler på erhvervsuddannelserne, gammelt værktøj og udstyr og lærere, der ikke havde tid nok, og mod følelsen af at blive behandlet som andenrangsuddannelser, samtidig med at manglen på faglært arbejdskraft bare vokser.

Mathias havde ret. I mange år har vi politikere talt og talt om nødvendigheden af at styrke erhvervsuddannelserne, men opgaven er ikke løst endnu. Det er ikke, fordi der ikke er gjort gode forsøg på reformer og er blevet ændret på strukturer og optagelsesmetoder. Og jo, der er også nogle positive tegn. Markant flere af

eleverne på erhvervsuddannelserne har f.eks. en læreplads i dag, og langt de fleste faglærte kommer hurtigt i job, stifter egen virksomhed eller læser videre bagefter. Det er godt gået, og for en del unge er erhvervsuddannelserne en attraktiv vej at gå. Men alt for få søger ind, og alt for mange falder fra undervejs.

Regeringen ønsker en markant styrkelse af erhvervsuddannelserne, så det bliver attraktivt for jer unge at tage en faglært uddannelse. Det handler dels om økonomi, og derfor skal erhvervsuddannelserne også stå først, når der skal investeres i uddannelse. Men det handler også om kultur og om opfattelsen af, at de praktiske uddannelser ikke er lige så fine eller vigtige som de boglige. Intet kunne være mere forkert. Det er jer, der vælger at blive elektrikere, operatører eller industriteknikere, som kommer til at skabe fundamentet for den grønne omstilling. Derfor fortjener I langt mere respekt, end I får i dag.

Det samme gælder jer, der vælger de meningsfulde uddannelser i velfærden. Det gælder jer, der drømmer om at have med mennesker at gøre, altså at pleje, drage omsorg og undervise. Det er jo jer, der får vores velfærdssamfund til at hænge sammen. Det skal uddannelserne afspejle, og vi har mere brug for jer end nogen sinde før.

Hvert år er der tusindvis af unge på de videregående uddannelser, der tager et semester i udlandet. Tænk, hvis vi gav alle jer, der tager en erhvervsuddannelse, muligheden for det samme. Det kunne være en tur til udlandet i en periode for at lære jeres fag. Hvorfor ikke blive industritekniker i Australien eller tømrer i Norge eller mekaniker i USA, så I kan opleve verden, få erfaringer med hjem og arbejde for en grøn fremtid, både derude og hjemme?

Jeg tror, at den her drøm om den fuldstændig grønne omstilling en gang imellem godt kan være lidt abstrakt. Men prøv lige at følge med her: Når du, der er 18 år i dag, bliver 40, vil Danmark være helt klimaneutralt – helt klimaneutralt. Dit hus vil blive opvarmet med bæredygtige energikilder, din bil vil køre på grøn strøm, og når du skal lave aftensmad, bliver det med fødevarer, der er produceret på en måde, som passer ordentligt på både klima og natur. Alt det er vi i gang med at gøre til virkelighed, og det er takket være jer unge, der har skubbet på, for I har en fantastisk utålmodighed på klodens vegne. Og vi andre har travlt. Det ved vi godt.

Måske ved I også, at regeringen har sat nye klimamål. Det vigtigste i de

kommende år er at komme i mål, og her skal vi i Folketinget være lige så utålmodige som de unge. Vi har truffet beslutninger og fremlagt udspil, der indfrier 2025-målet, og vi er næsten tre fjerdedele af vejen til de 70 procent i 2030. Det er godt gået. Men det er også kun begyndelsen på en meget, meget stor forandring af vores samfund. Jeg kunne ikke drømme om at stå på talerstolen i dag og bilde jer ind, at det bliver nemt, for det gør det ikke. Det her bliver svært. Og prisen for den grønne omstilling må ikke ramme skævt. Det må den ikke socialt, og det må den ikke geografisk. Derfor skal vi finde balancen.

Nogle af årsagerne til, at Danmark står så stærkt i dag, er, at vores økonomi vokser, at vi har høj beskæftigelse, og at I unge næsten ikke kender ordet arbejdsløshed. Det er jo netop, fordi vi i Danmark er lykkedes med at kombinere ambitiøs grøn omstilling med økonomisk fremgang, arbejdspladser og sammenhængskraft. Det er det, der kendetegner den danske grønne vej. Vi følges ad, vi sætter ambitiøse mål, og vi handler på dem.

Sidste år besluttede vi os for at gøre Danmark uafhængig af russisk gas. Tusindvis af danske familier er allerede i gang med at skifte gasfyret ud med fjernvarme eller varmepumper, og mange venter utålmodigt på at komme i gang.

I marts blev den første CO₂ lagret i den danske undergrund. Det er en teknologi med et kæmpe potentiale. I april foreslog regeringen at skrue op for udbygningen af vedvarende energi, og i går indgik vi en bred politisk aftale om danmarkshistoriens største udbud af havvindmølleparker. Tak til Folketinget for det. Potentielt kan den her aftale syvdoble den energi, vi får fra havvind, og om bare 2 år vil den første grønne flyrute åbne i Danmark. Hver dag kommer vi tættere på den grønne fremtid. Det er en fremtid, som for kort tid siden bare virkede som en drøm. Men det er jo jeres fremtid, det handler om, og den er tæt på.

Nu skal vi videre på de næste områder: den grønne omstilling og landbruget. Til efteråret får vi eksperternes anbefalinger til en klimaafgift. Det bliver et vigtigt bidrag til at nå de 70 pct., og også den opgave går vi altså fra regeringens side til med optimisme. Lad mig citere en ung landmand, som for nylig satte ord på sin egen vision for landbruget:

»Dybt inde i mig brænder der en flamme for at gøre noget og for at flytte noget.

Både til gavn for Danmark og på sigt for resten af verden. Danmark har altid været et foregangsland, og det skal vi blive ved.«

Danske landmænd er blandt verdens bedste. I kølediske over hele verden ligger der dansk smør, ost og kød, og vi eksporterer i stigende grad også plantebaserede produkter som f.eks. bønner og ærter – alt sammen med det danske kvalitetsstempel. Det er jo den styrkeposition, vi skal bygge videre på. Dansk landbrug skal udvikles, ikke afvikles, og det skal ske på en måde, hvor vi passer bedre på klima og natur.

Den kamp, vi er i gang med mod klimaforandringerne, handler ikke kun om de stigende temperaturer. Den handler også om sikkerhed, om retfærdighed og om at tænde et håb hos de milliarder af mennesker rundt om i verden, der er truet af stigende vandstande, tørke eller mangel på fødevarer. Jeg er stolt af, at Danmark går forrest i den omstilling. Det gør vi ved at sætte barren højt og ved at vise, at grøn omstilling går hånd i hånd med vækst og velfærd og arbejdspladser, og vi inspirerer andre til at følge med. Det er aldrig for sent at gøre det rigtige, men vi skal skynde os. Det er vores generationskontrakt. Den grønne omstilling er et konkret bevis på, at vi kollektivt kan opnå det, vi sætter os for.

Det leder mig videre til det sidste emne, jeg gerne vil tale om i dag, nemlig spørgsmålet om livsmod og om trivsel i bredeste forstand. De fleste danske børn og unge har det godt. Alligevel kender I alle sammen, vil jeg tro, mindst en, der ikke trives, og som ikke har det godt. Statistikkerne taler deres eget nedslående sprog. Flere børn og unge får en psykiatrisk diagnose, alt for mange kæmper med ensomhed og tunge tanker. Prøv lige at lytte en gang: Ungdom og ensomhed er jo to ord, der slet ikke burde høre sammen, og den stigende mistrivsel er et hjerteskrærende problem, som vi har et fælles ansvar for at få løst.

Noget handler om sundhedsvæsenet. I, der lider af en psykisk sygdom, skal have langt bedre hjælp, end I får i dag. Derfor vil regeringen gennemføre et historisk løft af psykiatrien. Det handler om penge til sengepladser, personale, forskning og bedre forebyggelse. Vi er i gang, men vi skal gøre mere. Ventetiden skal ned, behandlingen skal styrkes, og det samme skal den opfølgende hjælp. Der er mange unge, der fortæller mig, at overgangen fra psykiatrien til enten uddannelse eller job kan være svær, men det er jo mindst lige så vigtigt, at man kommer i gang med livet efter en indlæggelse. For der er ikke noget menneske, der kan leve uden indhold i hverdagen og gode fællesskaber.

Derfor tror jeg, at vi den her gang skal stile højt. Vi bliver nødt til at tænke forebyggelse, hjælp og behandling sammen med menneskelige relationer, civilsamfund og livsmestring. For når alt kommer til alt, skal et velfærdssamfund måles på, hvordan det tager sig af de mest sårbare. Det gælder i psykiatrien og i resten af sundhedsvæsenet. Og lad os lige starte med det positive. Der er sket kolossale fremskridt i vores sundhedsvæsen de seneste 30 år. Tænk, i dag overlever syv ud af ti kræftpatienter. For bare 20 år siden var det kun hver anden. Det er jo helt vildt. På under 30 år er antallet af danskere, der dør af en hjerte-kar-sygdom, halveret. Det er fantastisk. Og I unge kan se frem til at blive ældre end nogen generationer før jer, bl.a. fordi sundhedsvæsenet har taget et tigerspring fremad.

Det er godt, men bare ikke godt nok, og derfor vil regeringen i de kommende år investere massivt i danskernes sundhed. På den korte bane skal der gøres op med de store og uacceptable problemer, vi har været vidne til på kræftområdet. Derfor har vi sat penge af til både akut og langsigtet at styrke indsatsen i behandlingen af kræft. For det står ikke til diskussion, at danskere, der rammes af kræft, selvfølgelig skal have den behandling, de har brug for, rettidigt. Sundhedsvæsenet skal styrkes, og de medarbejdere, der i dag løber for hurtigt, skal have flere kolleger.

På den lange bane skal vi se på, hvordan vi indretter vores sundhedsvæsen. Det skal gøres gennemtænkt. Målet med det er, at I unge kan gå et liv i møde, hvor vi er i stand til at kurere og behandle endnu flere alvorlige sygdomme, hvor vi sætter tidligere ind, hvor vi gør op med den urimelige ulighed i sundhed, som stadig findes, og hvor vi i øvrigt får slået fast, at retten til at bestemme over sin egen krop er helt fundamental.

Derfor har regeringen netop foreslået at udvide retten til fri abort til jer, der er mellem 15 og 17 år. I en verden, hvor piger og kvinders rettigheder mange steder bliver rullet tilbage, har vi i Danmark nu muligheden for at vise, at fremtiden formes, når vi bevæger os fremad. At blive gravid tidligt i livet er svært. Det er det også at få foretaget en abort. Men hold nu op, hvor har den fri abort reddet mange menneskeskæbner i vores samfund. Mit bud er egentlig, at de fleste 15-17-årige, der måtte blive gravide mod deres vilje, vil dele det med deres familier. Men hvad nu, hvis man ikke har lyst til det? Eller hvad nu, hvis man ikke kan? Hvad nu, hvis familien vil bestemme, hvad de i øvrigt selvfølgelig ikke skal have

lov til i et frit Danmark? Derfor foreslår vi at udvide abortretten.

Det her handler også om at hjælpe nogle af de piger med indvandrerbaggrund, der måtte slås med gamle familiestrukturer eller undertrykkelse. Ingen bør stå alene med det tunge valg, en abort er, men den endelige beslutning hører til hos den enkelte kvinde eller pige og ingen andre. Det her er i vores øjne et vigtigt skridt fremad, ligesom vedtagelsen af samtykkelovgivningen var det for kort tid siden. Her har vi flyttet grænsen for, hvad et menneske skal finde sig i.

Det vil vi også gøre, når det kommer til vold. I børn og unge er muligvis den mest lovlydige generation nogen sinde. Alligevel ser vi alt for meget rå og hjerteløs vold, for meget hverdagschikane og for mange knivoverfald. Den brutale brug af vold over for jævnaldrende er ikke alene forkert. Den er et direkte angreb på andre menneskers tryghed og frihed. Derfor har vi behov for en egentlig strafreform i Danmark. Straffen for den personfarlige kriminalitet skal sættes op, og det kræver, at vi får oprettet flere fængselspladser. Vi må aldrig nogen sinde lade de få ødelægge det for de mange.

Vi skal skabe tryghed for alle børn og unge og bedre hjælp til dem, der har det svært, men det kan ikke stå alene. For problemerne med den stigende mistrivsel er ikke kun et spørgsmål om diagnoser og behandlingstilbud. Det handler om noget mere grundlæggende i vores tid – noget, der presser jer børn og unge, og som I og vi skal have bedre blik for. En undersøgelse fra Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd, VIVE, viste for nylig – og hold nu fast – at hver fjerde ung mellem 11 og 19 år i løbet af en tilfældig uge slet ikke mødes fysisk med en ven. Det er altså hver fjerde i løbet af en uge! Det betyder, at hver fjerde ung fra 11-19 år i Danmark udelukkende er i kontakt med vennerne online. Det er et fuldstændig vildt tal. Og blandt drengene er det en tredjedel.

Hvad tror I, det her gør ved en ungdomsgeneration? Hvad tror vi, det gør ved os som samfund? Lad mig komme med en advarsel. Det, jeg siger nu, vil nok få mig til at lyde som den største boomer i nogle børn og unge ører. Men både I og vi bliver nødt til at se på konsekvenserne af det her og se på konsekvenserne af, at I lever større og større dele af jeres børne- og ungdomsliv på digitale platforme. I er en generation, der aldrig har oplevet en verden uden internet, og sandheden er nok, at det for de fleste af jer slet ikke giver mening at skelne mellem den fysiske og den digitale verden. Lige så sandt er det, at mange af jer

har masser af gode oplevelser på de digitale platforme.

Men de negative konsekvenser kan vi ikke længere vende det blinde øje til. På sin vis er det jo paradoksalt, for I unge er på mange måder mere sociale end måske nogen generation før jer. I er hele tiden i kontakt med hinanden på et væld af platforme. Men samtidig er mange af jer ensomme. Der er meget mere angst, der er flere, der oplever depression, og diagnoserne eksploderer. Jeg er ikke i tvivl: Selvfølgelig er der en sammenhæng mellem skærmen, de sociale medier og den stigende mistrivsel. At påstå andet er i mine øjne både naivt og at flygte fra ansvaret.

Jeg besøgte en folkeskole i sidste uge, og jeg snakkede med nogle fra 9. klasse, og mange af dem fortæller mig, at de bruger mere end halvdelen af deres vågne timer på skærm – hele skoledagen og det meste af fritiden. Og gør man det, er der bare ikke ret meget tid til at være sammen med andre mennesker. Der er ikke ret meget tid til at fordybe sig, der er ikke ret meget tid til at få sovet, og der er altså ikke ret meget tid til at leve.

I min generation og i min barndom i 1970'erne og 1980'erne røg lærerne stadig væk nogle steder i klasseværelserne, og i rigtig mange biler røg forældrene også på forsædet, og var man træt på en køretur, fik man at vide, at man bare kunne lægge sig nede på gulvet i bilen uden sikkerhedssele. Det er der jo ingen der forstår i dag. Jeg er bange for, at når dem, der er børn og unge i dag, vokser op og ser tilbage på deres barndom og ungdom, vil de kigge på os og spørge: Hvordan kunne I lade det ske? Hvordan kunne I så ukritisk overlade os til skærmen? Forklaringen er nok, at vi voksne stadig væk famler og ikke aner, hvad vi skal stille op. Og fordi vi selv er mindst lige så slemme. Men når vi tilbringer time efter time bøjet over en skærm, er der så ikke noget, der går tabt – vores evne til at aflæse hinanden og møde hinanden rigtigt og indgå i fællesskaber, der forpligter?

Misforstå mig ikke, det er ikke en kritik af os som enkeltindivider, det er det faktisk overhovedet ikke. Men det er en kritik af nogle andre, nemlig af de techvirksomheder, der er i gang med at lægge beslag på jeres barndom og jeres ungdom; det er en kritik af de kyniske forretningsmodeller designet til at fange jer ind i en grænseløs verden af hurtige videoer, billeder og klik; det er en kritik af den afhængighed, det skaber – jagten på de næste 15 sekunders dopaminrus; det er en kritik af kontrollerede algoritmer, som intet menneske kan

gennemskue; det er en kritik af de techgiganter, der tager jeres tid, der tager jeres data og måske også tager jeres selvværd. Den udfordring skylder vi jer børn og unge at finde svar på. Der er brug for, at vi tager ansvar, at vi tør regulere, og at vi finder en vej, så vi får de skærme til at fylde mindre, både i skolen og i vores fritid.

Vi hører ofte om forventningspres, og det er blevet sagt – også her i salen – at vi som samfund stiller for store krav til jer unge. Det tror jeg faktisk ikke er rigtigt. Jeg er selv grundlæggende tilhænger af, at vi mennesker møder hinanden med forventninger, at vi ikke er ligeglade med hinanden, og jeg tror på, at vi vokser som mennesker, når vi indgår i forpligtende fællesskaber, hvor andre regner med os. Men måske skal vi se på, hvad det er for forventninger, vi møder jer med, for livet er ikke et projekt, der altid kan skemalægges. Livet er uforudsigeligt, forunderligt, og for mange er det fyldt med omveje. Den lige vej er ikke altid den rigtige, og det er o.k. ikke altid at have en plan. Derfor tror jeg egentlig ikke, at det handler om at stille færre krav, men måske snarere om at have mere tillid og ruste jer til at mestre livet, også når I kommer til at møde modgang, tvivl og stort besvær, for det er der i vores liv. I kan mere, end I selv tror. Gå ud i livet, og gør jer umage, og søg fællesskabet, og hjælp hinanden. Frem for alt: Mist aldrig troen, for I har så utrolig meget godt i vente.

Kære unge, I har nok ikke altid kunnet spejle jer i den debat, der er her i Folketingssalen, og det er heller ikke sikkert, at I kan i dag, og jeg hører egentlig, at mange unge har ønsket et opgør med polarisering og hårde ord og en ny politisk kultur. Måske viser vi den i dag. Jeg håber i hvert fald, at vi viser den fra den nye regerings side.

For første gang i årtier afslutter vi folketingsåret med en bred regering. Det politiske samarbejde er sat på en ny formel med en klar ambition om at skabe forandringer, der rækker ud over vores egen tid. I de kommende år vil vi gennemføre reformer, så vi kan styrke vores velfærd og sætte den fri, så vi kan investere milliarder i sundhed, i uddannelse, i grøn omstilling og i forsvar og sikkerhed. Hvorfor? mest af alt, fordi vi gerne vil efterlade et Danmark til jer, som er endnu stærkere, endnu grønnere, endnu tryggere og endnu friere. Jeg tror, at I på mange måder er den mest reflekterede generation nogen sinde. I har klare værdier, I har udsyn, og I har integritet, og I har mod til at sige fra, når nogen overskrider jeres grænser. I viser den nødvendige vej i kampen mod sexismen og magtmisbrug, og den følsomhed, I bærer med jer, kan også blive jeres

styrke.

Vi kender ikke alle svarene endnu, men én ting sikkert: Vi har brug for jer. Det er drømmene, der maler virkeligheden, og i morgen er der også en dag.

Kilde

ft.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Folketingstale, Politisk tale, Socialdemokratiet

Relateret

Aki-Matilda Høegh-Dams tale ved Folketingets afslutningsdebat
31. maj 2023

Anna Falkenbergs tale ved Folketingets afslutningsdebat
31. maj 2023

Christian Rabjerg Madsens tale ved Folketingets afslutningsdebat
31. maj 2023

Franciska Rosenkildes tale ved Folketingets afslutningsdebat
31. maj 2023

Inger Støjbergs tale ved Folketingets afslutningsdebat
31. maj 2023

Mai Villadsens tale ved Folketingets afslutningsdebat
31. maj 2023

Martin Lidegaard's tale ved Folketingets afslutningsdebat
31. maj 2023

Monika Rubins tale ved Folketingets afslutningsdebat
31. maj 2023

Morten Dahlins tale ved Folketingets afslutningsdebat
31. maj 2023

Morten Messerschmidts tale ved Folketingets afslutningsdebat
31. maj 2023

Pernille Vermunds tale ved Folketingets afslutningsdebat
31. maj 2023

Pia Olsen Dyhrs tale ved Folketingets afslutningsdebat
31. maj 2023

Sjúrður Skaales tale ved Folketingets afslutningsdebat
31. maj 2023

Søren Pape Poulsens tale ved Folketingets afslutningsdebat

31. maj 2023

Aaja Chemnitz' tale ved Folketingets afslutningsdebat
31. maj 2023

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/mette-frederiksens-tale-ved-afslutningsdebatten>